

конкретних об'єктів тощо, та є надзвичайно важливою у сучасній шкільній системі освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онойко Ю. Особливості організації науково-дослідної діяльності з географії серед учнів старшої школи (на прикладі Малої Академії наук учнівської молоді). Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Випуск 99. С. 141-147.
2. Учнівські науково-дослідницькі роботи з географії: методологія та методика Навчально-методичний посібник. В. О. Мартинюк, А. С. Романів, О. Я. Романів, В. П. Селецький, О. В. Яроменко; За ред. О. Я. Романів. Рівне, 2014. 228 с.
3. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М., Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. К.: Знання. 2004. 307 с.

ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Скляр А. Г.

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету агротехнологій та природокористування
Сумського національного аграрного університету*

Бакуменко О. М.

*доцент кафедри захисту рослин,
кандидат сільськогосподарських наук
Сумського національного аграрного університету*

Географічні дослідження та проблеми природокористування - це важлива тема, яка вивчає взаємозв'язок між людьми та природним середовищем. Географи вивчають різні аспекти земної поверхні, включаючи клімат, ґрунт, водні ресурси, рослинний та тваринний світ.

Однією з найважливіших проблем природокористування є деградація довкілля. Неконтрольована експлуатація природних ресурсів, вирубування лісів, забруднення повітря, води та ґрунтів, зміна клімату - це лише кілька прикладів проблем, які виникають через недбале ставлення до природи.

Іншою важливою проблемою є зміна використання земель. Інтенсивне сільське господарство, створення нових промислових об'єктів та розширення міст призводять до втрати природних екосистем, включаючи важливі регулятори клімату, такі як ліси та вологі місцевості.

Також тривають дебати про сталість природокористування. Попит на природні ресурси швидко зростає, але довгострокові наслідки їх експлуатації можуть бути небезпечними. Необхідна збалансована політика розвитку, яка враховує потреби сьогодення і майбутніх поколінь.

Безумовно, географічні дослідження сприяють розумінню цих проблем та пошуку рішень. Географи співпрацюють з іншими науковцями, урядом та громадськістю, щоб знайти способи збереження природних ресурсів, створення

стійких економічних моделей та забезпечення екологічної стійкості. Адже, як зазначає І. І. Мамай, «саме географи володіють методами комплексного аналізу зв'язків між природними компонентами, природнотериторіальними комплексами (ПТК) різних рівнів, між ПТК і техногенними об'єктами, а також між різноманітними галузями господарства» [2, с. 114-118].

1. Географічні дослідження дозволяють вивчати та розуміти просторову організацію та розподіл географічних об'єктів, таких як міста, річки, гори, озера та інші географічні форми.

2. Вони сприяють вивченню взаємодії між людьми та природою, включаючи вплив людської діяльності на навколишнє середовище, такі як забруднення повітря, води та ґрунту.

3. Географічні дослідження допомагають визначати оптимальне використання ресурсів, таких як вода, ліс, земля, для забезпечення сталого розвитку та збалансованого природокористування.

4. Вони важливі для розроблення стратегій та політик управління територіями, включаючи планування міст та регіонального розвитку, зонування територій та збереження природно-заповідних об'єктів.

5. Географічні дослідження також сприяють розвитку туризму та географічної освіти, допомагаючи людям краще розуміти світ, в якому вони живуть, і показуючи їм красу та розмаїття нашої планети.

Питання географічних досліджень та проблем природокористування здобули наукової уваги таких дослідників як: В. О. Анучин, М. Д. Балджи, Ю. М. Куражковський, М. Ф. Реймерс, Д. Г. Хасанов, Дж. П. Марша, В. М. Татищева, О. І. Воейкова, В. І. Вернадського, Л. С. Берга, В. В. Докучаєва, Д. М. Анучина, Ю. Г. Саушкіна, Д. Л. Арманда, І. П. Герасимова, В. Б. Сочави, А. С. Синявського, М. В. Ломоносова, М. М. Баранського та інших.

Дослідники також використовують різні методи для пізнання географічного простору, включаючи польові роботи, супутникове спостереження, дистанційне зондування та аналіз географічних даних на комп'ютерах. Ці методи дозволяють отримувати детальну та точну інформацію про властивості досліджень.

Важлива частина вивчення - це збір великої кількості даних, який може бути отриманий через спостереження, анкетування, інтерв'ю, а також використання великого обсягу готових даних, які зберігаються в наукових базах даних та архівах. Важливо також проводити аналіз зібраної інформації та робити висновки, що допоможуть розширити наше знання про географію та вирішення реальних проблем з природокористуванням.

Природокористування - це процес використання природних ресурсів людиною для задоволення своїх потреб. Це може включати в себе використання землі для сільського господарства, лісокористування, рибальство, мисливство, видобування корисних копалин, будівництво доріг та інфраструктури, енергетичне виробництво та інші діяльності. З екологічного погляду, природокористування розкриває проблеми взаємодії суспільних об'єктів із навколишнім середовищем, виявлення наслідків цієї взаємодії та обґрунтування заходів, спрямованих на скорочення негативного

впливу суспільства на природне середовище [3, с. 322-328]. Воно може мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Позитивні наслідки включають забезпечення продовольства, матеріалів для будівництва та енергетики, створення робочих місць та економічний розвиток. Однак, не можливо не згадати про проблеми природокористування, які також є важливими темами, з якими потрібно боротися. Вони включають:

1. Виснаження природних ресурсів: Використання природних ресурсів на надмірному рівні, що може призвести до їх виснаження і недостатності. Наприклад, надмірна вирубка лісів може порушити екосистему та знизити біорізноманіття.

2. Забруднення навколишнього середовища: Промислові процеси і сільське господарство можуть викидати в атмосферу та воду шкідливі речовини, що призводять до забруднення повітря, води і ґрунту. Це може мати негативний вплив на здоров'я людей і тварин, а також природні екосистеми.

3. Втрати біорізноманіття: Зниження популяцій і вимирання видів можуть бути наслідком знищення природних середовищ, вирубки лісів, забруднення і зміни клімату. Це може спричинити порушення природних екосистем і погіршення стану довкілля.

4. Зміни клімату: Інтенсивне використання природних ресурсів, перепади температур, зміни в розподілі опадів та засухи значно впливають на сільськогосподарські урожаї, водозабезпечення та доступ до водних ресурсів, а також стан лісових масивів та екосистем.

Ознайомившись з усіма позитивними та негативними сторонами, ми можемо зробити висновок, що важливо забезпечити збалансоване використання природних ресурсів з урахуванням потреб сучасного покоління, але без шкоди в майбутньому, адже «природокористування є історико-еволюційним процесом взаємодії природи й суспільства, який розвивається циклічно та спрямовано» [1]. І з впевненістю можемо сказати, що географічні дослідження грають важливу роль у розумінні проблем природокористування. Вони допомагають нам аналізувати, прогнозувати, а також зменшувати екологічні впливи, пов'язані з використанням природних ресурсів та створенням сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьєв О. Є. Історико-географічний аналіз регіонального природокористування: теорія, методологія, практика : монографія. О. Є. Афанасьєв. Тернопіль : «Крок», 2012. 550 с.
2. Мамай І. І. Задачи, методология и методы ландшафтоведения в решении проблем рационального природопользования. И. И. Мамай. Изв. ВГО. Т. 121. Вып. 2. 1989. С. 114-118.
3. Тимофійчук Н. М. Конструктивно-географічні засади дослідження природокористування у межах гірських територій. Н. М. Тимофійчук. Географія та туризм. 2012. Вип. 18. С. 322-328.